

NÁHRADA MZDY

Zamestnávateľ, ktorý sa dostane do omeškania s peňažným plnením voči zamestnancovi, je povinný platiť od vzniku omeškania zákonné úroky z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov; ustanovenie § 1 ods. 4 Zákonníka práce nemožno vykladať tak, že by tomuto záveru bránilo.

Zamestnávateľ sa dostáva do omeškania s vyplatením jednotlivých mesačných náhrad mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru márnym uplynutím výplatného termínu v nasledujúcom kalendárnom mesiaci, z čoho vyplýva i to, že nasledujúcim dňom vzniká zamestnancovi právo na úrok z omeškania z príslušnej sumy náhrady mzdy.

Pokiaľ tieto závery dopadajú na prípady náhrady mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru, o to viac sa vzťahujú na prosté nevyplatenie mzdy zamestnancovi zamestnávateľom vôbec alebo v správnej výške.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 460/2017 zo 4. júla 2017)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júla 2017 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. E. D., zastúpenej advokátkou JUDr. Annou Mozolíkovou, Advokátska kancelária, Palárikova 1449, Čadca, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zmeňujúcim výrokom o priznaní úroku z omeškania rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 10 CoPr 11/2016-345 z 26. januára 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. E. D. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. mája 2017 doručená sťažnosť MUDr. E. D., (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) zmeňujúcim výrokom o priznaní úroku z omeškania rozsudku Krajského súdu v Žiline (ďalej

len „krajský súd“) č. k. 10 CoPr 11/2016-345 z 26. januára 2017, ktorou žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd:

„a) vyhovel sťažnosti,

b) vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky, porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 48 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky, porušenie základného práva sťažovateľky vlastníť majetok a porušenie základného práva sťažovateľky na rovnosť pri ochrane vlastníckeho práva podľa čl. 20 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky, porušenie práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Protokolov na tento Dohovor nadväzujúcich, porušenie práva sťažovateľky na ochranu majetku podľa článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Žiline 10CoPr/11/2016-345 zo dňa 26. 01. 2017 v zmeňujúcom výroku o priznaní úroku z omeškania žalobkyni voči žalovanej

c) zrušil rozsudok Krajského súdu v Žiline 10CoPr/11/2016-345 zo dňa 26. 01. 2017 v zmeňujúcom výroku o priznaní úroku z omeškania žalobkyni voči žalovanej a vec vrátil v rozsahu zrušenia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 391 ods. 3 a § 455 CSP

d) priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 1 000 EUR, ktoré je jej povinný zaplatiť Krajský súd v Žiline do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu

d) uložil porušovateľovi povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť náhradu trov konania pred ústavným súdom sťažovateľke vo výške 312,34 EUR... “

2. Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovateľka bola ako žalovaná účastníčkou konania pred Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 16 Cpr 3/2012, v ktorom sa proti nej domáhala ako žalobkyňa E. Č. (ďalej len „žalobkyňa“) pôvodne zaplata 4 487,87 € s príslušenstvom. Žalovaná suma pozostávala z doplatku mzdy (3 776,68 €), doplatku náhrady za dovolenku (319,60 €) a doplatku odstupného (391,59 €), ktoré si žalobkyňa uplatnila s poukazom na zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“) a zákon č. 62/2012 Z. z. o minimálnych mzdových nárokoch sestier a pôrodných asistentiek a ktorým sa dopĺňa zákon č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 62/2012 Z. z.“). Žalovaná pracovala u sťažovateľky na základe pracovnej zmluvy z 29. apríla 2005 v období od 1. mája 2005 do 31. mája 2012, v pracovnej zmluve ju sťažovateľka zaradila do druhého stupňa náročnosti práce a dohodla so žalobkyňou mzdu 9 000 Sk mesačne, neskôr na základe dodatku č. 1 k pracovnej zmluve z 30. decembra 2007 hrubú mesačnú mzdu 12 000 Sk. V takejto výške bola mzda sťažovateľkou žalobkyni aj vyplácaná až do skončenia pracovného pomeru, avšak vzhľadom na to, že žalobkyňa bola nesprávne zaradená do druhého stupňa náročnosti práce a pracovné miesto, ktoré vykonávala zodpovedalo štvrtému stupňu náročnosti práce podľa prílohy č. 1 písm. d) Zákonníka práce, tvrdila, že jej vzniklo právo na doplatky, tak ako ich uplatnila žalobou.

3. Okresný súd medzitýmnym rozsudkom č. k. 16 Cpr 3/2012-184 zo 7. marca 2014 rozhodol tak, že základ nároku žalobkyne na doplatenie mzdy, náhrady mzdy za dovolenku a na doplatenie odstupného podľa Zákonníka práce je daný a základ nároku na doplatenie mzdy, náhrady mzdy za dovolenku a odstupného podľa zákon č. 62/2012 Z. z. daný nie je. Na odvolanie sťažovateľky krajský súd rozsudkom č. k. 10 CoPr 3/2014-211 z 26. marca 2015

potvrdil rozhodnutie okresného súdu v napadnutej časti, t. j. vo výroku, že základ nárokov žalobkyne podľa Zákonníka práce je daný. Žalobkyňa následne vzala žalobu v časti zodpovedajúcej uplatneným nárokom na doplatky podľa zákona č. 62/2012 Z. z. s príslušenstvom späť, okresný súd v tejto časti konanie zastavil a predmetom konania tak ostalo zaplatenie sumy 4 024,24 € s príslušenstvom.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 16 Cpr 3/2012-306 z 11. marca 2016 zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobkyňi 4 024,21 €, vo zvyšku žalobu zamietol a žalobkyňi priznal náhradu trov konania. Priznanie doplatku mzdy, náhrady mzdy a odstupného odôvodnil poukazom na § 120, § 116 ods. 1, § 134, § 129 a § 76 Zákonníka práce, pričom dospel k záveru, že sťažovateľka ako zamestnávateľka skutočne priradila pracovnému miestu žalobkyne nesprávne druhý stupeň náročnosti práce, hoci jej pracovné miesto zodpovedalo štvrtému stupňu, čím žalobkyňi vzniklo právo na doplatky v žalovanej výške. Pokiaľ okresný súd žalobu v prevyšujúcej časti, t. j. pokiaľ išlo o úroky z omeškania z jednotlivých dlžných mesačných súm doplatkov na mzde, náhrade mzdy a odstupného, zamietol, svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že podľa § 1 ods. 4 Zákonníka práce, ak tento neustanovuje v prvej časti inak, sa vzťahujú na individuálne pracovnoprávne vzťahy všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka, čo znamená, že ak Zákonník práce úroky z omeškania neupravuje a tieto nie sú upravené ani vo všeobecnej časti (§ 1 – § 122) Občianskeho zákonníka (upravené sú až v § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka), nemožno ich priznať. Navyše aj všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka možno subsidiárne aplikovať v zmysle § 1 ods. 4 Zákonníka práce iba na prvú časť Zákonníka práce, a nie na ostatné časti Zákonníka práce, ktoré upravujú pracovný pomer, mzdu a náhradu mzdy. Okresný súd poukázal i na to, že žalobkyňa pracovala u sťažovateľky sedem rokov, počas trvania pracovného pomeru medzi nimi nedošlo k rozporom o výške mzdy a žalobkyňa nespochybňovala zaradenie svojho pracovného miesta do druhého stupňa náročnosti práce, dohodnutá mzda jej bola sťažovateľkou riadne a včas vyplácaná a v konaní nebolo ani preukázané, že by sťažovateľka žalobkyňu vedome zaradila do nesprávneho stupňa náročnosti práce. Okresný súd poukázal i na obsah uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 494/2013 z 9. októbra 2013, podľa ktorého všeobecné súdy neporušili základné práva zamestnanca na súdnu ochranu a spravodlivý proces, pokiaľ dospeli k záveru, podľa ktorého v obdobnej veci úroky z omeškania nepriznali. Rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti sťažovateľky zaplatiť žalobkyňi 4 024,21 € sťažovateľka odvolaním nenapadla a nadobudol právoplatnosť 12. mája 2016.

5. O odvolaní žalobkyne proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 10 Cpr 11/2016-345 z 26. januára 2017 tak, že žalobkyňi priznal úrok z omeškania z jednotlivých dlžných súm doplatkov mzdy, náhrady mzdy i odstupného odo dňa nasledujúceho po splatnosti jednotlivých mesačných súm mzdy v období rokov 2009 – 2012, náhrady mzdy za dovolenku v období rokov 2010 – 2012, ako aj za omeškanie so zaplatením doplatku odstupného od 15. júna 2012 do zaplatenia, a to vo výške zákonného úroku z omeškania. Krajský súd zároveň rozhodol, že žalobkyňa má proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v rozsahu 50 %. To, že neobstojí názor okresného súdu, podľa ktorého na vec nie je možné aplikovať § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, odôvodnil krajský súd poukazom na sociálnu funkciu mzdy a zdôraznil, že i zamestnávateľ sa môže dostať do omeškania rovnako ako každý iný dlžník a nie je dôvod, aby nebol povinný za svoje omeškanie úrok z omeškania platiť. Krajský súd poukázal i na to, že zamestnávateľ sa dostáva do omeškania s výplatom mzdy v deň nasledujúci po výplatnom termíne a od tohto momentu aj súdna prax zamestnancom úrok z omeškania priznáva [rozhodnutia Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 116/2008 zo 17. decembra 2009, sp. zn. 2 Cdo 76/2011 z 31. mája 2012, sp. zn. 5 MCdo 8/2012 z 26. januára 2015]. Aj krajský súd poukázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 494/2013 z 9. októbra 2013, z ktorého však zvýraznil záver ústavného súdu o tom, že zamestnávateľ sa dostáva do omeškania s vyplatením jednotlivých mesačných súm náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru márnym uplynutím výplatného termínu. Rozsudok krajského súdu č. k. 10 Cpr 11/2016-345 z 26. januára 2017 nadobudol právoplatnosť 1. marca 2017.

6. Sťažovateľka sťažnosť doručujúcu ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu zmeňujúcim výrokom o priznaní úroku z omeškania rozsudkom krajského súdu č. k. 10 CoPr 11/2016-345 z 26. januára 2017 odôvodnila tým, že toto rozhodnutie je arbitrárne, zjavne neodôvodnené, rezignovalo na rozhodovaciu funkciu odvolacieho súdu zverenú ústavou a je v priamom rozpore s právnymi normami – s ich znením i účelom. Sťažovateľka považuje rozhodnutie krajského súdu za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, je nevecné a nevysporiadava sa s argumentáciou sťažovateľky. Zatiaľ čo okresný súd sa stotožnil s argumentáciou sťažovateľky a svoje rozhodnutie presvedčivo a konzistentne odôvodnil ústavne súladným výkladom § 1 ods. 4 Zákonníka práce, krajský súd bez akýchkoľvek dôvodov objasnených v rozhodnutí dospel k opačnému záveru. Pritom je zrejmé, že zákonodarca mal v úmysle formulovaním tohto ustanovenia vylúčiť úroky z omeškania z pracovnoprávných vzťahov; krajský súd rozhodol proti zneniu a účelu právnej normy, hoci žiaden súd nemôže byť nad zákonom a nemôže sa nechať ovládnuť subjektívnym individuálnym pocitom spravodlivosti v rozpore s vôľou zákonodarcu. Hoci je pravdou, že aj zamestnávateľ sa môže dostať do omeškania s plnením ako akýkoľvek iný dlžník, to ešte automatiky neznamená, že by to bol dôvod na vznik jeho povinnosti zaplatiť úrok z omeškania. Krajský súd k takémuto záveru dospel bez odôvodnenia a v rozpore so znením § 1 ods. 4 Zákonníka práce. Sťažovateľka zároveň vytýka krajskému súdu, že jeho konanie v spojení s konaním okresného súdu trvalo neprímerane dlhý čas, prieťahy v konaní nadobudli neakceptovateľný rozmer. Samostatnou otázkou, ktorú nechal odvolací súd nepovšimnúť, je skutočnosť, že úroky z omeškania priznal žalobkyni z hrubej mzdy, hoci v takejto výške jej nemôžu patriť, pretože vyplatená jej má byť iba čistá mzda a z úrokov nepatrí zrážať odvody poisťovného, v dôsledku čoho je sťažovateľka povinná zaplatiť žalobkyni úroky z omeškania i zo súm, ktoré patria iným subjektom, než je žalobkyňa. Navyše odvolací súd nereagoval ani na argumentáciu sťažovateľky, podľa ktorej priznanie úrokov z omeškania by bolo i v rozpore s dobrými mravmi, a to už len preto, že žalobkyňa si tieto nároky uplatnila až po skončení pracovného pomeru (ktorý skončil dohodou) a takéto dodatočné uplatňovanie nárokov je akousi „pomstou“ žalobkyne sťažovateľke, ktorá jej navyše vysvetlila, že vzhľadom na nenavýšenie platieb zo zdravotných poisťovní, ktoré by mali kryť zvýšenie miezd sestier, nemôže žalobkyňu naďalej zamestnávať. Navyše sťažovateľka je dôchodkyňa, ktorá už lekársku prax nevykonáva. Pritom žalobkyňa nikdy počas trvania pracovného pomeru nenamietala zaradenie do druhého stupňa náročnosti práce, všetka dohodnutá mzda jej bola riadne a včas vyplatená, sťažovateľka jej umožňovala skoršie odchody z práce, poskytovala jej i ďalšie benefity v podobe odmien, kupovala jej na požiadanie pracovné oblečenie a obuv. Ani tieto skutočnosti krajský súd do úvahy nevzal, a i preto je jeho rozhodnutie pre sťažovateľku i extrémne nespravodlivé.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

9. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Sťažovateľka namieta porušenie týchto svojich práv:

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

12. Ako vyplýva zo sťažnosti sťažovateľky, k porušeniu týchto jej práv malo dôjsť rozsudkom krajského súdu č. k. 10 CoPr 11/2016-345 z 26. januára 2017 v dôsledku jeho nedostatočného odôvodnenia, ústavne nekonformného výkladu aplikovaných ustanovení a zbytočných prietáhov v konaní.

13. Krajský súd rozsudok č. k. 10 CoPr 11/2016-345 z 26. januára 2017 v zmeňujúcom výroku, ktorým zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobkyni i úroky z omeškania z dlžnej mzdy, náhrady mzdy za dovolenku a odstupného, odôvodnil takto:

«... Pokiaľ ide o otázku prípustnosti priznania úroku z omeškania zamestnancovi voči zamestnávateľovi zo sumy náhrady mzdy (eventuálne aj s tým súvisiacich nárokov ako je napr. náhrada za dovolenku, odstupné a pod.), krajský súd mal za to, že zamestnávateľ sa rovnako ako každý iný dlžník môže dostať do omeškania/dostáva do omeškania s plnením takej náhrady

a nie je dôvod, aby nebol povinný platiť úrok z omeškania. Z hľadiska sociálnej funkcie náhrady mzdy je neudržateľným záver, že by zamestnávateľ nestíhala sankcia v podobe úroku z omeškania, pokiaľ sa dostane s plnením mzdy, náhrady mzdy a obdobných záväzkov voči zamestnancovi, do omeškania.

... Krajský súd v zhode so žalobkyňou poukazuje na konštatovanie Ústavného súdu SR v jeho uznesení sp. zn. II. ÚS 494/2013 zo dňa 9.10.2013 „... ústavný súd v súlade... aj s názorom sťažovateľky dospel k záveru, že zamestnávateľ sa dostáva do omeškania s vyplatením jednotlivých mesačných náhrad mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru márnym uplynutím výplatného termínu v nasledujúcom kalendárnom mesiaci, z čoho vyplýva i to, že nasledujúcim dňom vzniká zamestnancovi právo na úrok z omeškania z príslušnej sumy náhrady mzdy“. Súčasne je potrebné poukázať na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu SR pojednávajúce (aj) o problematike priznávania úroku z omeškania zo sumy (náhrady) mzdy, s plnením ktorej sa zamestnávateľ dostal do omeškania, z ktorých vyplýva, že zamestnávateľ je v prípade omeškania s plnením náhrady mzdy povinný platiť zamestnancovi aj úrok z omeškania (viď napr. uznesenie sp. zn. 1 Cdo 116/2008 zo dňa 17. 12. 2009, uznesenie sp. zn. 2 Cdo 76/2011 zo dňa 31. 5. 2012, uznesenie sp. zn. 5 Cdo 8/2012 zo dňa 26. 1. 2015).

... Krajský súd len okrajom poznamenáva, že aj keď predmetom aktuálneho konania nie je nárok na náhradu mzdy pri neplanom skončení pracovného pomeru, jedná sa o nárok vyplývajúci zo Zákonníka práce, s ktorého plnením sa zamestnávateľ – žalovaná – dostal do omeškania. Preto je vyššie uvedená právna argumentácia plne použiteľná aj na aktuálne prejednávanú vec.

... Zhrnúc konštatované, právne posúdenie veci okresným súdom – v podobe záveru o neprípustnosti aplikácie normy § 517 ods. 2 Obč. zák. na prejednávaný prípad vzhľadom na § 1 ods. 4 zákonníka práce – neobstojí.

... Nadväzne platí, že samotná otázka vzniku omeškania žalovanej nebola spornou medzi stranami. Nakoľko sa žalovaná dostala do omeškania s vyplatením jednotlivých náhrad márnym uplynutím jednotlivých výplatných termínov (14. deň v mesiaci – čl. I. 12 spisu), považoval krajský súd (opäť s poukazom na opísané závery ústavného súdu) za opodstatnené uplatnenie nároku na zaplatenie úroku z omeškania z jednotlivých čiastkových nárokov, z ktorých pozostáva istina, a to počnúc jednotlivými dňami, v ktorých sa podľa názoru žalobkyne, žalovaná dostala s plnením toho ktorého čiastkového záväzku do omeškania. V zmysle uvedeného, krajský súd pristúpil (pri nezmenenom skutkovom stave) k zmene napadnutého výroku rozsudku spočívajúcej v priznaní žalobkyne voči žalovanej úroku z omeškania v súlade s § 517 ods. 2 Obč. zák. aj v spojení s § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, tak ako je to špecifikované vo výrokovej časti tohto rozsudku, vychádzajúc (aj) zo skutočnosti, že danosť/existencia základu nároku žalobkyne na jednotlivé/čiastkové nároky – doplatenie mzdy, doplatenie náhrady mzdy za dovolenku a doplatenie odstupného (posledné dva nároky v priebehu konania žalovanou ani osobitne spochybnované neboli, celý nárok na istinu v sume 4 021,21 eur žalovaná uznala na pojednávaní konanom dňa 11. 3. 2016 – čl. I. 272 spisu) – vo vzťahu ku ktorým je úrok z omeškania priznávaný, už bola v predchádzajúcom/skoršom štádiu tohto súdneho konania právoplatne ustálená.»

14. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu

do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

15. Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

16. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov.

17. Ústavný súd s poukazom na obsah odôvodnenia rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľka v konaní nastolila, a vysvetlil, ako dospel k záveru o vzniku práva žalobkyne na úroky z omeškania. Tento záver je založený na zistení, podľa ktorého sa dostala sťažovateľka do omeškania nevyplatením mzdy, náhrady mzdy a odstupného v správnej výške nasledujúcim dňom po ich splatnosti, a opiera sa o ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov. Krajský súd zároveň s poukazom na sociálnu funkciu mzdy konštatoval, že neudržateľným by bol záver, podľa ktorého by práve zamestnávateľa nestíhala sankcia v podobe úroku z omeškania, pokiaľ sa dostane do omeškania s plnením mzdy, náhrady mzdy a obdobných záväzkov voči zamestnancovi. Tým krajský súd dostatočne reagoval i na argumentáciu sťažovateľky prednesenú v priebehu konania. Navyše svoj právny názor podoprel krajský súd i poukazom na aktuálnu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu i ústavného súdu.

18. Ústavný súd sa stotožňuje so záverom krajského súdu, podľa ktorého zamestnávateľ, ktorý sa dostane do omeškania s peňažným plnením voči zamestnancovi, je povinný platiť od vzniku omeškania zákonné úroky z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, a § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov. Ustanovenie § 1 ods. 4 Zákonníka práce nemožno vykladať tak, že by tomuto záveru bránilo.

19. Ostatne ústavný súd k opačnému záveru nedospel ani vo veci sp. zn. II. ÚS 494/2013, na ktorú poukázali všeobecné súdy. Tu dôvodom nepriznania úroku z omeškania zamestnancovi z náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru všeobecnými súdmi nebol záver o tom, že zamestnancovi právo na úroky z omeškania vo všeobecnosti

nepatrí (resp. že ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka na vec nedopadá), ale konkrétne okolnosti veci, keď všeobecné súdy úroky z omeškania z náhrady mzdy zamestnancovi nepriznali s ohľadom na výšku priznanej náhrady mzdy, ktorú považovali za primerané zadost'učinenie a dostatočnú sociálnu ochranu pre zamestnanca a zároveň i dostatočnú sankciu pre zamestnávateľa. Naopak, ústavný súd aj v tejto veci (stotožniac sa s rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 116/2008 zo 17. decembra 2009) dospel k záveru, podľa ktorého „nevyplatenie náhrady mzdy v lehote splatnosti má za následok omeškanie s možnosťou požadovať úroky z omeškania vo výške ustanovenej pre občianskoprávne vzťahy. Pri omeškaní s náhradou mzdy z neplatného rozviazania (skončenia) pracovného pomeru platí preto výška úrokov z omeškania určená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov pre omeškanie s plnením peňažného dlhu (nariadenie v § 3 a § 4 je vykonávacím predpisom k § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Pri rozhodovaní o priznaní úroku z omeškania nie je rozhodujúce, či žalovaný omeškanie zaviniť, resp. dôvod omeškania; na vznik nároku na úrok z omeškania stačí, že zákonom ustanovená lehota plnenia uplynula.“.

20. Ústavný súd vo veci sp. zn. II. ÚS 494/2013 nakoniec konštatoval i to, že „zamestnávateľ sa dostáva do omeškania s vyplatením jednotlivých mesačných náhrad mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru márnym uplynutím výplatného termínu v nasledujúcom kalendárnom mesiaci, z čoho vyplýva i to, že nasledujúcim dňom vzniká zamestnancovi právo na úrok z omeškania z príslušnej sumy náhrady mzdy“. Ostáva už len dodať, že pokiaľ tieto závery dopadajú na prípady náhrady mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru, o to viac sa vzťahujú na prosté nevyplatenie mzdy zamestnancovi zamestnávateľom vôbec alebo v správnej výške.

21. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom (napr. III. ÚS 341/07).

22. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľky, podľa ktorej sa krajský súd postavil nad zákon a rozhodol proti zneniu a účelu právnej normy v dôsledku toho, že sa nechal ovládnuť subjektívnym individuálnym pocitom spravodlivosti v rozpore s vôľou zákonodarcu, ústavný súd poznamenáva, že úlohou všeobecných súdov je predovšetkým starostlivo pri výklade aplikovaných právnych noriem nachádzať zmysel a účel právnych noriem a nepostupovať iba formalisticky. Ústavný súd preto nemôže prisvedčiť sťažovateľke, ktorá svojou argumentáciou nedeceňuje význam posudzovania individuálnych okolností jednotlivej veci a vnímania spravodlivosti všeobecnými súdmi. Ostatne bola to práve sťažovateľka, ktorá – ako bolo

konštatované právoplatným skorším rozhodnutím súdov v jej veci – vyplácala dlhodobu žalovanej mzdu v nižšej výške, než jej patrila.

23. Sťažovateľka ďalej v sťažnosti poukazuje na to, že právo na spravodlivé súdne konanie malo byť porušené i tým, že krajský súd osobitne neposudzoval sťažovateľkou tvrdený rozpor postupu žalobkyne s dobrými mravmi, ktorý mal viesť k zamietnutiu žaloby, ako aj tým, že zaviazal sťažovateľku na plnenie úroku z omeškania z hrubej mzdy. Ústavný súd je toho názoru, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu sa dostatočne zaoberalo i individuálnymi okolnosťami veci, hoci nie s výsledkom, aký považuje za správny sťažovateľka, a nie iba tými okolnosťami, na ktoré poukazuje sťažovateľka. Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku krajského súdu, odvolací súd starostlivo vnímal i to, že sťažovateľka pri plnení svojich záväzkov voči žalobkyni vychádzala z uzatvorenej pracovnej zmluvy, žalobkyňa výšku vyplácanej mzdy nerozporovala, svoj nárok uplatnila až po skončení pracovného pomeru, a vzal do úvahy i to, že zaradenie zdravotných sestier do druhého stupňa náročnosti bolo v danom čase bežnou praxou (výpovede svedkýň Ch., MUDr. Š.). Na druhej strane krajský súd nenechal bez povšimnutia ani to, že sťažovateľka zotrvala na odmietavom stanovisku k žalobkyňou uplatnenému nároku. Tieto všetky okolnosti krajský súd premietol do výroku o náhrade trov konania, keď priznal žalobkyni nárok na náhradu iba v 50 %. Nemožno teda uzavrieť, že krajský súd tieto skutkové okolnosti veci prehliadol. Iba to, že v nich nevidel dôvody zakladajúce rozpor s dobrými mravmi a brániace priznaniu úroku z omeškania žalobkyni, a nerozhodol tak v súlade s predstavou sťažovateľky, nemôže zakladať dôvod na prijatie jej sťažnosti na ďalšie konanie, obdobne ako takýto dôvod nemôže zakladať ani zaviazanie sťažovateľky zaplatiť žalobkyni úrok z omeškania z celej dlžnej sumy nedoplatkov mzdy, náhrady mzdy a odstúpného, na zaplatenie ktorej bola už prv právoplatne zaviazaná. V tejto súvislosti ani sťažovateľka neoznačila konkrétne rozhodnutia všeobecných súdov v iných veciach, ktoré by signalizovali prevládajúci odlišný prístup k posudzovaniu tejto otázky.

24. Zohľadniac dôvody rozhodnutia krajského súdu vo veci sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie krajského súdu nie je založené na takom výklade aplikovaných ustanovení, ktoré by poprelo ich účel a zmysel. Vo vzťahu k tvrdenému porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu dospel preto ústavný súd k záveru o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, a preto ju z tohto dôvodu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní odmietol.

25. Pokiaľ sťažovateľka osobitne namieta sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. Mája 2017 porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, ku ktorému malo dôjsť v dôsledku zbytočných priesťahov v konaní vedenom v jej veci, robí tak po právoplatnom skončení konania sp. zn. 16 Cpr 3/2012 vedeného okresným súdom, ktoré bolo právoplatne skončené 1. marca 2017.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“. Po právoplatnom skončení súdneho konania na okresnom súde nie je možné domáhať sa vyslovenia zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keďže stav právnej neistoty sťažovateľky bol právoplatným rozsudkom okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu odstránený. Za tejto situácie považuje ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti za zjavne neopodstatnenú.

26. Zjavne neopodstatnenou je i zostávajúca časť sťažnosti sťažovateľky, v ktorej namietala porušenie základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu č. k. 10 CoPr 11/2016-345 z 26. januára 2017. K tomuto záveru dospel ústavný súd preto, že možnosť porušenia základných práv hmotného charakteru (v danom prípade základného práva podľa čl. 20 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu) treba posudzovať vždy vo vzťahu k porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Inými slovami, ak všeobecný súd pri výkone súdnej právomoci neporuší ústavno-procesné princípy, nemôže len samotným jeho rozhodnutím dochádzať k porušeniu iných práv účastníkov hmotnej povahy (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07, III. ÚS 218/07, III. ÚS 70/08, III. ÚS 465/2011). Vo veci sťažovateľky nebolo však ústavným súdom zistené porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces všeobecnými súdmi.

27. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.